

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frs., $\frac{1}{2}$
an 9 frs., $\frac{1}{4}$ an
4 frs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea **Unirii**
în
Blas.

Anul VII.

Blas 13 Martie 1897.

Numărul 11.

În numele lui Christos.

„Puternic e cuvîntul, mai puternică e fapta, cea mai puternică e fapta creştinască!” Aşa începuse August Reichensperger cuvîntarea, ce a rostit-o în 1848 în cea dintâi adunare a Germanilor catolici. Axioma acésta am pute să o lărgim ast fel: Puternică e înrîrînta, ce o are asupra poporului o cuvîntare infocată, mai puternică şi mai ponderosă e fapta şi lucrarea practică, ce urmează după cuvîntarea aceea, dară cele mai puternice sînt faptele şi lucrările atunci, când ele se sevărăşesc în spirit creştinesc şi se deprind cu abnegaţiune creştinască.

Să punem mîna pe inimă şi să ne mărturisim nouă inşi-ne: Noi grăim şi scriem mult, grăim şi scriem de multe ori cu însufleţire, înse rezultatul palpabil nici pe de parte nu se póte asemăna cu forţa intelectuală şi retorică aplicată. Zelul de a jertfi îl avem de-a rîndul numai pe buze, nu şi în fapte. Noi trăim în o contradicţie neîncetată: grăim a marele ca uriaşii şi lucrăm ca piticii.

De ce óre? Numai şi numai pentru că cuvintele şi faptele noastre nu sînt pătrunse de spirit creştinesc şi nu sînt însoţite de abnegaţiune creştinască. Nu acela va învinge, care arată pe faţă însufleţirea momentană, ci va învinge acela, care alérgă de la vorbă la faptă, de la propus la lucru şi care cu lucrul său împreună răbdurie, zel de jertfă şi abnegaţiune. Acela va învinge, care

cu neobosita sa lucrare nu cercă onórea sa proprie şi interesul său individual, care în butul desamăgirii şi nerecunoaşterii își urmăresce neîncetat scopul, şi cu a cărui stăruinţă desinteresată de a lucra se împreună binecuvîntarea celui Preainalt.

Şi răbduria, zelul de jertfă, abnegaţiunea o póte împărtăşi şi inspira ómenilor numai spiritul religiei creştine.

De aceea lucrările noastre nu le încununază binecuvîntarea lui Dumnezeu. Ne-am restrîns tótă activitatea la terenul naţional, şi cu îngrozire ne convingem zilnic, că terenul acesta e steril, că zădarnică e tótă osteneţa, ce ne-o dăm, ca să lucrăm acest teren şi să secerăm de pe el róde. Terenul acesta, pe cum îl cultivăm noi, e păgânesc, şi de aceea îi lipsesc lucrului nostru răbduria, zelul de jertfă şi abnegaţiunea şi mai pe urmă ródele.

Dar să nu rostim osîndă pripită! Acolo sînt institutele noastre de bani. Nu rêsar ele ca ciupercile? Şi cine ar puté zice, că ele nu prosperéză şi nu înaintéză cu paşi repedi? Aşa e, înse cine ar puté zice de altă parte, că rezultatul lor pentru totalitatea poporului se póte asemăna cu zelul acela neobosit, de care e însufleţită activitatea acestor institute? Ce însufleţesc óre în activitatea lor cea zelosă pe acţionarii acestor institute? Dóră spiritul de jertfă şi de abnegaţiune? Şi rezultatul e dóră binecuvîntare? Singurul bine, ce-l aduce instituţia băncilor ro-

mâne, e acela, că o anumită parte din ródele muncii poporului românesc nu trece în buzunarele unor domni străini, ci în ale unor domni români. Numai despre zel de jertfă şi despre abnegaţiune nu póte să fie vorbă în instituţia acésta. Şi apoi totuşi le place ómenilor a cânta băncilor românesci imnuri ca la nisce instituţii menite pentru a mântui naţiunea.

Despre „Asociaţiunea Transilvană” şi despre alte reuniuni culturale românesci interconfesionale sau mai bine aconfesionale mai bine să tăcem. Ele sînt adecă tot atâtea dovedî despre lipsa zelului de jertfă şi a abnegaţiunii. Şi lipsa acésta rezultă numai de acolo, că reuniunile acestea asemenea turnului din Vavel vor să se înalţe fără de Dumnezeu, vor să fie instituţii numai şi numai naţionale.

„Tóte spre mărirea lui Dumnezeu să le faceţi,” ne zice Apostolul. Érá Mântuitorul însu-şi ne spune: „Căutaţi mai întâi împărătia lui Dumnezeu şi dreptatea lui, şi” bunătăţile cele alalte, bunătăţile pămîntesci „tóte se vor adauge voué.”

„Unde-s doi, puterea creşte, şi duşmanul nu sporesce,” zice fórté adevărat bardul nostru. „Patru zeci de bărbaţi organisaţi,” a zis un conducătoriu democratic din Germania, „îmi convin mai bine de cât o mie de bărbaţi neorganisaţi.” Acestea sînt fórté adevărate, înse numai atunci, dacă la ast fel de reuniri şi organisări li-se pot

Feuilleton.

Procesul Episcopului I. I. Clain.

Studiú de George Bogdan-Duică.

(Continuare.)

5

1744. Noemvrie 16.

Întrebările puse episcopului I. I. Clain în comisia aulică însărcinată cu cercetarea prealabilă a acuzelor aduse lui.

§-us 1-mus. Quis sit status modernus Unionis Valachorum Graeci ritus in Principatu Transylvania?

§-us 2-dus. An aliqua mutatio in hac Unione facta fuerit?

§-us 3-tius. A quo tempore?

§-us 4-tus. Qualiter et quomodo?

§-us 5-tus. Quae sint hujus mutationis causae, tam extrinsecae, quam intrinsecae?

Circa extrinsecas.

§-us 6-tus. An non ex vicinis Provinciis in Transylvaniam venerint aliqui homines, in specie certi Calugeri, tentantes posse turbare, convellere, vel penitus evertere dictam Unionem?

§-us 7-mus. Unde venerint homines isti?

§-us 8-vus. Quomodo vocentur?

§-us 9-nus. Cujus sint Religionis, professionis, et ritus?

§-us 10-mus. An non etiam tales homines, praesertim, Schismatici ex Civitatibus, Oppidis, et aliis locis Transylvaniae, venerint ad loca Unita, volentes pervertere Unitos, et attrahere illos ad schisma?

§-us 11-mus. Specificentur illi homines. et dicatur, unde venerint, et ad qualia loca hujus Principatus se contulerint?

§-us 12-dus. Quid ibi tractaverint, et fecerint?

§-us 13-tius. Qualem effectum molimina eorundem habuerint?

§-us 14-tus. An, et quomodo, vel a Indice Ecclesiastico, vel a Magistratu Politico, vel etiam a Foro Militari in eos homines fuerit animadversum?

§-us 15-tus. Quae aliae adhuc Causae occurrant D-no Episcopo circa factam mutationem dictae Unionis?

Quoad Causas intrinsecas sequuntur acta, et gesta in Synodo.

§-us 16-tus. An non hoc Anno fuerit instituta Synodus in Principatu Transylvaniae?

§-us 17-mus. Designetur Mensis, Dies, et Locus illius synodi.

§-us 18-vus. Qualis fuerit, an Provincialis, vel solum Dioeciesana?

§-us 19-nus. A quo, et quibus hominibus fuerit indicta, et

§-us 20-mus. Quomodo promulgata?

§-us 21-mus. An id factum sit more antehac consueto?

§-us 22-dus. Cujus autoritate fuerit indicta?

§-us 23-tius. An cum praecedente mandato, vel licentia Archi-Episcopali?

§-us 24-tus. Item cum praescitu, et consensu Domini Gubernatoris;

§-us 25-tus. Et Domini Commendantis Generalis in Provincia?

§-us 26-tus. Quis olim fuerit observatus modus indicendi. et promulgandi hujusmodi Synodum?

§-us 27-mus. Qui fuerint praesentes in hac Synodo tam de Clero, quam Statu saeculari gentis Valachicae?

§-us 28-vus. Denominetur incirca numeros, conditio, et qualitas hominum, qui in ista Synodo comparnerunt?

§-us 29-nus. An illi fuerint meri Valachi uniti, vel etiam Valachi non uniti? et

aplica cuvintele Mântuitorului: „Zic vouă, că de vor fi doi dintru voi într'un înțeles pe pământ, de tot lucrul, ce vor cere, va fi lor de la Tatăl meu cel din ceruri. Că unde sînt doi sau trei adunați în numele meu, acolo sînt eu în mijlocul lor.“

În numele lui Christos să ne reunim deci. Să înființăm reuniuni creștine inspirate de iubirea lui Dumnezeu și a deapropelui. Reuniunile acestea lucru firesc, că nu numai nu se împotrivesc iubirii nămului, ci dimpotrivă o pretind și o cultivă. Dôr iubirea bine ordonată încă ne spune, că noi să nu respingem pe străini, dar totuși să preferim pe cei ce după sânge sînt ai noștri.

Și să nu gândim, că ar pretinde multă bătae de cap aceea, ca să aflăm pe sama acestor reuniuni scopuri potrivite. Scopuri de acestea ni-se îmbie cu sutele, se îmbie în orî care parochie, și iubirea creștinească pe airia a fost și e minunat de inventioasă, când e vorba de aflarea și aplicarea mijloacelor potrivite spre ajungerea acelor scopuri, și inventioasă va fi ea și întru noi.

Ajutarea preoților și învățătorilor români. — Sub titlul acesta foile guvernamentale și neguvernamentale publică un comunicat fals despre chestia ajutorului. Îl publicăm spre a convinge pe cetitori despre modul, cum se mistifică la noi lucrurile numai spre a ajunge mai curînd la rezultatul dorit:

„De un șir lung de ani episcopii greco-cat. de *Lugoș și Alba Iulia* (?) și mitropolia de *Blaș* (?) primiau din fondul cultelor și instrucțiunii sume mai mari spre a ajuta pe preoții și învățătorii (?) săraci. Rațiuni detaiate despre folosirea sumelor nu s'au dat nici o dată (?). Ridicau banii cu o cuitanță simplă și folosirea lor o conta numai în pozițiuni generale. La începutul anului trecut chiar

își trimisese o episcopie cuitanța, când ieși la ivelă ceva scandal românesc (?). Ivankovics, fostul consilier de secțiune în ministerul instrucțiunii publice, de a cărui resort se ținea și afacerea această, vedu surprins, că episcopul n'a înaintat de o dată cu cuitanța și proiectul folosirii ajutorului. Studiă afacerea și se convinse, că de pe timpul ministrului Trefort tot așa se ridica ajutorul. Făcu deci propunere ministrului Wlassics, că de aci înainte numai atunci să concedă ridicarea ajutorului, când episcopii vor înainta și consemnarea acelor, cărora le-au destinat banii, ca nu cumva să primescă subvențiuni materiale de la statul maghiar și de aceea, cari au parte în agitațiunile naționale. Ministrul primi propunerea, și o consternare uriașă se făcu între popii și dascălii români. Ordinariatele celor trei diecese nici nu voiau să audă de reformă, și mitropolitul Blașului a îngreunat chiar și umplerea episcopiei de Lugoș, numai să abată pe ministru de la planul său. Ministrul de culte și instrucțiunea publică Iuliu Wlassics a stat înse neclintit pe lângă punctul său de vedere, și episcopatul împreună cu mitropolitul, după o protestare de un an, în sfârșit a cedat. Și ast fel în anul acesta preoți și învățători de aceea, a căror patriotism maghiar se trage la îndoelă, nu se pot împărtași din subsidiul statului maghiar. La acesta a reflectat ministrul Wlassics în ultima vorbire ținută în cameră ca răspuns deputatului Dózsa.“

Comentarele sînt superflue. Neadevărurile cuprinse în comunicatul acesta sînt evidente. Așa e fals a zice, că rațiuni despre banii aceștia nu s'au dat nici o dată, când se scie, că toate cuitanțele preoților se trimiteau ministrului spre revisiune, care le transpunea esactoratului, și care da apoi absolutoriu rațiocinanților.

În comunicat au uitat, să spună, care a fost scandalul acela național, care a deșteptat consilierului Ivankovics bănueli. Nu cumva

Sfinția Sa a referat ministrului, că cu cele 18 miș se fac agitații naționale?

De alt cum vom vedé, credem, cu ce termometru se măsură patriotismul preoților noștri. Sîntem siguri, că orî care ar fi acela, preoții noștri vor fi conșcii de datorința lor.

Europa deliberante. — Misionarul P. Galland întorcîndu-se din o călătorie de două luni prin ținutul cetății Wan din Armenia scrie în raportul său următoarele: „Nici de cum nu vă pot spune cu cuvinte, ce durere ne-a cuprins inimile la priveliștea satelor creștine, prin cari am trecut. Pretutindenea vedeam încă tristele urme ale jăfuirii și pustiirii: case fără coperișe și fără uși, toate deschise și lipsite de locuitori, biserică profanate și în aceeași stare deplorabilă, sămănăturile părăsite din cauza, că nu sînt brațe de lucru și vite de transport, comunele mai mari aproape depoporate. Pe ici pe colea vedeam câte o cătă de femei și copii rătăcind printre ruine, veduve și orfanî, fiind că bărbații aproape toți au cădut de pușcile și pumnalele Curșilor. Ce priveliște tristă! — Dar și în comunele mai mici au cădut sute de jertfe, și e întru adevăr caracteristic, că în măcelăriri au venit la rînd mai întâiu preoții, apoi învățătorii, apoi proprietarii bogăți și persoanele mai cu influință. În șese sate armenesci, în cari am făcut popas, erau mai înainte câte trei-patru preoți, și nici unul nu a scăpat de ucigași. Și poporația sermană și grozav de rărită nici chiar acum nu scapă de spaîmă și e neîncetat espusă la violențe nouă. În fie care clipă se întorc Curșii, pentru ca să răpescă sermanilor țărani și rămășița cea mai de pe urmă a turmelor și bucatelor. O urmare a turburărilor celor grozave și a miseriei sînt bólele epidemice, cari au erupt în Wan și în satele din jur și provocă o mortalitate mare. La acesta se mai adaugă scumpetea, carea pune în prospect o fómete generală nu numai pe ierna această, ci pe doi ani

qua occasione isti non uniti venerint ad Synodum?

§-us 30-mus. Quantus ibidem confluerit Populus?

§-us 31-mus. Quot, et quantae in universum circiter familiae Unitorum continentur in Diaecesi D-ni Episcopi?

§-us 32-dus. Qualis ibidem fuerit facta Propositio, et a quo?

§-us 33-tius. Non cunctetur, sed dicat genuinam veritatem, id enim non posse celari D-no Episcopo, venisse ex Transylvania fide dignas Relationes, gesta, et facta illius Synodi affatim describentia; signanter, quod

§-us 34-tus. D-nus Episcopus palam legi curaverit, quam inutiles haecenus pro ipsis Valachis labores impenderit, et molestias tulerit, cum Viennae non nisi verbis speciosis tractatus fuisset?

§-us 35-tus. Ubi illud sit Scriptum publice perlectum in Synodo? Sin autem hoc prae manibus non haberet, recenseantur contenta in illo.

§-us 36-tus. Ulterius ex dictis relationibus constare, D-um Episcopum in Synodo proposuisse, quod Status Transylvaniae Diploma Leopoldinum sine circumscriptione extradere nolint;

§-us 37-mus. Nec ullatenus annuere velint Status Transylvaniae, ut Nobilitas Valachica ad majora officia applicetur; quinimo accepto etiam Suae Maiestatis benigno Decreto, novam iidem status fecissent Instantiam, ut in gremium Regnicolarum gens Valachica prorsus non recipiatur, quam Instantiam de verbo ad verbum legi curasset D-nus Episcopus?

§-us 38-vus. Et quod hoc ipsum con-

gregatos in Synodo tam plebeos, quam Nobiles multum commoverit?

§-us 39-nus. Singulariter dum D-nus Episcopus addidisset, in eo laborare praedictos Status Transylvaniae, ut Inquilini, et liberae alias migrationis Valachi in Iobbagiones redigantur: aliquos equidem Nobiles a dictis Statibus in sui gremium receptos esse, ita tamen, ne, prouti supra dictum est, capaces sint officiorum praesertim majorum;

§-us 40-mus. Porro, quod status ab Aula Decretum jam obtinuissent, ut quivis subditus per septimanam Domino terrestri tribus diebus praestet angarias labores, nec locum residentiae mutare possit;

§-us 41-mus. Unde, et ex quo fundamento D-nus Episcopus haec omnia asserere, et asserta verificare, ac probare possit?

§-us 42-dus. Producat prae citata Instantia Statuum, quam publice in Synodo legi curavit;

§-us 43-tius. An etiam habeat copiam Decreti Aulici, quod juxta asserta eiusdem D-ni Episcopi Statibus fuisset intimatum; producat etiam haec copia Decreti.

§-us 44-tus. An, et quales, item quibus, et quo loco desuper factae, et intimatae fuerint saepe dictorum statuum Expeditiones?

§-us 45-tus. An habeat copias earum Expeditionum?

§-us 46-tus. Ultra haec relatum fuisse, quod, cum D-nus Episcopus legi curasset Decretum, vi cuius stipendium propter szendar, et alias functiones Parochiales, antea percipi solitum, limitari deberet, valde conturbatus fuerit clerus.

§-us 47-mus. Dein cum ad illum §-um Decreti perventum fuisset, ut D-nus Episco-

pus Theologum suum alat, et eidem salarium pendat, exurgens idem Episcopus deposito pileo in haec verba eruperit: Aut ego Episcopus non ero, aut commorantem Theologum in Domo mea non alam;

§-us 48-vus. Et quod inter reliqua taliter allocutus fuerit Synodum: aut Ritus mutare debetis, aut de alio aliquo cogitatis; super quibus universa Plebs valde infremuisset; seniores vero Valachi multum intra se conquesti fuissent, et ab illo tempore longe magis serperet schisma;

§-us 49-nus. Quid ad haec respondet D-nus Episcopus tam in re ipsa, quam circa modum tractandi?

Circa rem ipsam.

§-us 50-mus. Qua ratione, et legali fundamento perstringere, et impugnare praesumpserit supra dicta Decreta, vi quorum imprimis stipendium in szendar limitatur, dein alimenta D-no Episcopo injunguntur praestanda, et praedicti labores angarii indicti fuere?

Circa modum.

§-us 51-mus. Cur D-nus Episcopus omissa representatione circa unum, et alterum Decretum debito loco facienda, haec negotia ad Synodum non pertinentia, proposuerit?

§-us 52-dus. Et quidem cum tanta exaggeratione et strepitu, ut non solum clerus, sed et ipse etiam numerosus Populus valde fuerit commotus; quod ipse D-nus Episcopus prudenter observare, ac praevidere, et istiusmodi motibus, ac consequentiis, exinde orituris, praevertere potuisset, et debuisset.

§-us 53-tius. Praefatas Relationes Aulae submissas, inter reliqua, id etiam continere,

înainte, de ore ce în 1896 a semănat abia a patra parte a țarinelor."

Ast fel sînt suferințele creștinilor din Turcia.

În evul de mijloc, în „evul întunerecului“, strigătele creștinilor aș provocat cruciate, și regi, nobili și oameni de rînd grăbiau a-și jertfi viața și averea, pentru ca să frângă jugul acelor nefericiți. Er acum în „vecul luminii“, când nu mai scim, ce să ne facem de atîta civilizație, împerații și regi nu aș lucru mai scump de cît pázirea întregității imperiului otoman.

Țara martirilor e acum republica Ecuador din America de mēzā zi. „Univers“ serie: „Republica Ecuador de un an se află sub guvernarea unei cete de făcători de rele, cari aș purces din logele francmasonilor. Republica după mórtea de martir a presidentului Garcia Moreno aș turburat-o mai multe revoluții, erā mai pe urmā avu în sfârșit parte de zile de pace sub guvernarea creștinească a drului Ludovic Cordero. Atunci urzirā francmasonii o conjurație fórte estinsā, și pe presidentul Cordero il asasinā generalul Alfero, care-i și cuprinse locul. Acest Alfero guvernēzā în chipul tiranilor. El s'a încunjurat cu bandiți semeni de ai sēi și persecutzā acum pe catolicii în chip crudel. Catolicii se împotrivesc tiranului și se luptā vitejesce și cu perseveranță pe lāngā tóte esilările, închisorile, chinuirile. Închisorile și cāsarmele sînt pline de deținuți politici, cari se țin de familiile cele mai de frunte ale țerii; se aflā și mulți preoți între ei. Esilările sînt la ordinea de zi. Bunurile mănăstirilor și ale familiilor mai bogate aș fost confiscate; contribuții grozave apasā pe toți cetățenii. Archiepiscopul Gonzales s'a vėdut silit a cerca scut în legațiunea francezā. Misionarii europeni, cari se țin de diferite orduri și sînt în mare parte Francezi, aș fost alungați. O cruđime ne mai auzitā aș comis

cu tinerul și harnicul scriitorii Victor Vivar. El sbiciuise aspru guvernarea rea în curajoșii sēi articoli din fōea „La Ley“ și mai ales în cuvîntarea, ce o rostise la înmormintarea lui dr Herero. Asta a provocat pe francmasoni, să-l osindēscā la mórte. Mai înainte de ce l-aș împușcat, guvernorul de Quito a dispus, să-i rumpā tóte degetele dreptei, ale mînii celei ce apērase cu atîta zel cauza lui Dumnezeu. Tot, ce e în țarā nobil și fruntaș, cade jertfā pumnalului și otrāvii.“

Indiferentismul la noi.

(Fiue.)

Lucru frumos e consecuența, lucru frumos e gāndirea, vorbirea și lucrarea logică. Dar așa se vede, că nu toți oamenii sînt de tot convinși despre frumseța acestor lucruri. Sînt oameni, cari aș cercetat universitățile și acolo în trecāt aș ascultat și prelecții din logică, și ei în cuvintele și faptele sale cu tóte acestea se încurcā în contradicțiile cele mai mari. Sînt din contrā oameni simpli, cari din anii școlii populare aș intrat de-a dreptul în muncā grea, și ei cu tóte acestea întrec pe mulți oameni cu școlā multā, când e vorbā de gāndire logică și de agerimea și esactitatea judecāții.

În zilele nōstre contradicțiile cele mai bătētoare la ochi se observā pe la noi în viața religioasă a oamenilor „culți“.

De cāte ori nu auzi pe laiceii nostri „culți“ strigānd în lumea largā, că „legea strāmoșească“ e în primejdie, și că scumpa asta „lege strāmoșească“ a lor numai așa pōte scāpa de perire, dacā biserica nōstrā se va îmbrāca și ea în haina parlamentarismului! Atuncia aș putē să auzi în sinodele nōstre cuvîntări la „Quousque tandem“, cari ar face, să disparā de pe fața pămîntului tóte ființele acelea catilinare, cari primejduesc „legea strāmoșească“! Ai putē să fi martor

la scene ca aceea dintr'un congres bisericesc „mixt“ al nostru de sub fericitul mitropolit Vancea, când un avocat a grāit mai bine de o jumātate de órā despre dreptul de patronat, erā după închiarea cuvîntării a întrebat pe popa, care ședea la masā lāngā el: „Părinte, fă bine și-mi spune, ce e patronatul?“

În una aș drept dnii nostri laice: legea strāmoșească e în primejdie cu adevērat. În catechismul nostru se pot ceti următoarele: „Cele mai însemnate precepte bisericesci sînt aceste cinci: 1) Sā țini sērbătorile cele alese și legate, pe cum îți demandā biserica. 2) În Dumineci și sērbători să asculti s. liturgie cu atențiune și pietate, pe cum se cuvine. 3) Sā țini posturile și ajunurile, cari și după cum îți demandā biserica. 4) Sā-ți mărturisesti pēcatele tale la preotul ordinariu al locului cel puțin o datā în an, și să te cumineci macar o datā în an la Pasci. 5) Sā nu faci nuntā în unele zile oprite ale anului.“ Etā dar unele din preceptele legii strāmoșesci, unele din preceptele cele mai de frunte venerabile moștenite de la strāmoși. Și acum cercați, dlor laice „culți“, cercați, cāți sînt aceia între dvōstre, cari țin preceptele acestea ale legii strāmoșesci?

Și apoi totuși pretindeți cu atîta insistentiță, ca dvōstre să hotărîți afacerile religiei și ale bisericii? Cercați mai de parte în catechism și veți afla acolo pedēpsa celor ce nu țin preceptele bisericesci: „Escumunicarea saș scōtarea celor neascultători din numărul credincioșilor și eschiderea lor totalā de la bunurile și drepturile, ce le dā biserica fiilor sēi celor ascultători.“

Cu bucuria cea mai vie cetesc, cum decurg în Germania luptele catolicilor pentru libertatea conștiinței. Acolo se luptā laiceii, dar nu pentru ca să schimbe constituția, carea a dat-o Christos bisericii sale, pe cum zice s. Paul: „Luați darā a minte de voi și de tótā turma, întru care Spiritul Sfînt

eudem D-num Episcopum in synodo talem fecisse propositionem, et tam exoticam formasse quaestionem: An si illa omnia, quae Valachis unitis promissa fuerunt, consequi non possent, eum in casum deinceps velint servare Unionem, vel illam abdicare?

§-us 54-tus. Dicat D-nus Episcopus, an tales expressiones conveniant muneri Episcopali, et deceant Episcopum Unitum?

§-us 55-tus. Alleget D-nus Episcopus, quae Puncta, a quibus promissa fuerint Valachis occasione Unionis; et quae ipsis sunt denegata, vel saltem in suspensio hucusque relicta?

§-us 56-tus. Demum saepe fatae Relationes Aulae exhibitae, id etiam adstrunt, quod durante Synodo, postquam ratione Unionis abdicandae clerus, et Nobilitas, singulariter autem Plebs Valachica fuisse valde contristata, D-nus Episcopus de exteris Potentiis mentionem fecerit, eademque interminatus sit;

§-us 57-mus. Explicetur a D-no Episcopo haec interminatio per specifica?

§-us 58-vus. Quas Potentias, quomodo, qualiter, et quod interminatus fuerit?

§-us 59-nus. Allegentur formalia hujus interminationis, vel comminationis;

§-us 60-mus. Quare, et quo fine hoc fecerit?

§-us 61-mus. An ex se ipso, vel aliorum, et quorum instinctu?

§-us 62-dus. An super his factis, et gestis in synodo contulerit cum aliis, et quibus?

§-us 63-tius. An oretenus, vel scripto?

§-us 64-tus. In quibus Punctis consistat haec collatio et communicatio aliis facta, designentur hic specifica?

§-us 65-tus. An reliqua etiam gesta et acta in synodo, et exitum illius aliis communicaverit?

§-us 66-tus. Quibus, quomodo, et qualiter?

§-us 67-mus. Quid ipsi desuper responsum fuerit? et a quo? exprimantur hic etiam specifica; saepe dictae Relationes ad Aulam missae adversus D-num Episcopum plures adhuc defectus, et facta, dignitati, et muneri Episcopali minus consentanea, et ideo non tam huc spectantia, quam suo loco examinanda indignant, signanter

§-us 68-dus. Quod libris schismaticis Diaecesim suam sinat inundari; quod

§-us 69-mus. Praeter necessitatem multos Popas ordinet;

§-us 70-mus. Quinimo a schismaticis ordinatos acceptet.

§-us 71-mus. Informationis gratia dicat D-nus Episcopus, an, et qualis Taxa propter ordinationem ab aliquo Popa dari soleat?

§-us 72-dus. Praeterea relatum fuisse, quod Sacerdotes ab aliquo tempore ordinatos, ad deponendum Unionis iuramentum non adstringat.

§-us 73-tius. Item quod Cleri pecuniam inutiliter expendat.

§-us 74-tus. Et consanguineos suos ditare studeat.

§-us 75-tus. Verbo, quod de rebus temporalibus magis, quam de spiritualibus sit sollicitus.

§-us 76-tus. Quale putet D-nus Episcopus remedium opportunum adhibendum esse? pro avertendo periculo, quod ex allegatis circumstantiis Unioni videtur imminere.

§-us 77-mus. Ipsimet D-no Episcopo persuasum erit, hoc nullum fore remedium,

sin ulterius Procuratorem agat clero, Nobilitati, et Populo Valachico, cum id non conveniat muneri Episcopali, ne avocetur ab officiis Divinis, cura animarum, et de disciplina ecclesiastica.

§-us 78-vus. Siquidem agentiae per Procuratores saeculares tractari soleant et debeant.

§-us 79-nus. Minoribus insuper expensis, et sumptibus itinerum, aliarumque erogationum, quas in longe maiori summa videtur exposcere dignitas Episcopalis.

§-us 80-mus. Cur ergo praesumpserit D-nus Episcopus agere Procuratorem non tantum Valachis unitis verum etiam clero nobilitati, et Populo Catholico, utriusque ritus in universum, prouti apparet ex Instantia sua Inclyto Consilio Bellico, et Camerae Aulicae nuper exhibitae.

§-us 81-mus. An eatenus habuerit mandatum procuratorium? producat illud;

§-us 82-dus. Proinde, cum tales agentiae, praesertim sine authentico, et speciali mandato, eidem D-no Episcopo non competent, nec easdem deinceps continuare queat, siquidem Dicasteria id aliunde observare solent, quod non nisi Instantiae vel ab ipsismet Partibus, vel ab earundem iurato Procuratore nominatim subscriptae acceptentur, qui Procuratores tam in merito, quam continentia Causae, et ipso etiam modo tractandi districtim respondere debent.

Hinc suggerat aliud magis opportunum, et prout supra dictum est, adaequatum remedium, ut Unio ad suam consistentiam reduci, ac in ea conservari possit.

(Va urma.)

v'a pus pe voi episcopi, ca să pasceți biserica lui Dumnezeu, carea o a câștigat cu sângele său." Laicii catolici din Germania se luptă, dară nu pentru ca să despoeie pe superiorii bisericii de drepturile lor cele sfinte și să-i impedece în împlinirea datorințelor lor celor sfinte, nu, ci ei conștii de credința sa se luptă cu însuflețire și cu spirit de jertfă, pentru ca să apere libertatea bisericii și conștiinței sale în contra celor de altă credință, cari vor nimicirea acelei libertăți.

Și când cetesc despre luptele acestea și despre triumful lor, tot de una trebuie să mă întreb: De ce nu sînt și laicii nostri așa?

Revistă bisericească.

Austria.

Mișcarea pusă la cale în favorul școlii confesionale cucerește tot mai mulți aderenți. Sâmbătă în 6 a c. dieta provincială a Austriei de sus a primit rezoluțiunea, prin care guvernul este urgitat, ca să modifice legea pentru instrucția poporală în sensul, că biserica să câștige influință hotărîtoare asupra instrucției, și spre scopul acesta să se restabilească școala confesională.

Episcopatul s'a intrunit Marți la o conferință în Viena.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterea bugetului de culte în a 2-a săptămână încă a mers pe cîrda șovinismului. Ideile conducătoare au fost introducerea spiritului național magiar în școlile nemagiare și estinderea influinței statului asupra școlilor susținute de confesiuni.

Dózsa Endre ca mai toți deputații ardeleni năvălesce asupra Românilor. El se provocă la esperința sa spre a dovedi, că în școlile române nu e spirit magiar. Recomandă, să se introducă în școli politica națională magiară, dacă se poate, cu buna, er dacă nu, cu forța.

Chiar și canonicul Komlóssy admite, să crească influința statului asupra școlilor confesionale, unde o poftesce acesta raportul de naționalitate.

În ședința din 6 a c. s'a închiat desbaterea generală asupra bugetului cultelor și instrucțiunii. Ministrul Wlassics reflectând la vorbirile ținute în decursul desbaterii face următoarele enunțări: Prin ingremierea facultăților teologice în cadrul universității ministrul nu voesce a influința asupra calificării clerului; statul nu voesce, să se atingă de dreptul de autonomie a bisericii. Ridicarea salariului învățătoresc la minimumul de 400 fl. o doresce și guvernul, dară de o cam dată nu o poate face. Ce privesce ajutorarea preoților, ministrul va sci eschide pe cei implicați în agitațiuni contrare statului. Négă, că în școli statul ar nutri ireligiositatea. Nu e pentru statificarea școlilor, dară instrucțiunea poporală nu o consideră numai ca o afacere a bisericii. Mai de parte respinge acusa, că s'ar fi inarticulat în lege nereligiositatea. Nu acesta s'a inarticulat, ci libertatea religioasă. Cu privire la autonomie observă, că episcopatul nici nu o urgitază, nici nu o impedează, ci însuși

ministrul e convins, că nu ar fi consult a escrie alegeri în acest timp agitat. Conscrierile pentru congruă sînt aprópe terminate; ministrul va proceda în sensul rezoluțiilor regesci; mai mult nu pôte spune în această cauză. Constată, că reformele bisericesci nu vor duce la lupte, fiind că poporul le va recunósce, că sînt justificate și necesare. Liberalii tot de una vor fi gata la luptă în contra revisiunii.

Luni s'a început desbaterea specială. S'a vorbit multe, dară aprópe nimic, ce nu s'ar fi adus înainte în desbaterea generală.

Austria.

Începutul alegerilor pentru curia a V-a l-a făcut Bucovina, unde a învins candidatul Românilor Dr G. Popovici și un Rutean. În Austria de jos, Moravia, Silesia și Carintia alegerile au fost în 9 a c. și s'a terminat cu învingerea social-creștinilor. Social-democrații revoluționari, ajutați de liberali, numai în un cerc din Moravia și în unul din Silesia au putut învinge.

În Viena, unde partidul liberal era óre când atotputernic, în tóte 5 cercurile au învins social-creștinii. Poporul a dovedit, că nu renunță la caracterul său creștinesc și nu se mai lasă a fi amăgit de presa liberală. Foile magiare s'a supérat, că în Austria au învins social-creștinii. Nu ne mirăm de această supérare; presa liberală e adecă condusă de Jidaní, cari véd în social-creștinii pe inimizii săi. Până în 9 a c. în Curia a V-a s'a ales 23 deputați, între cari numai 5 sînt liberali, érá 18 sînt anti-liberali.

Spania.

Răsboiul din colonii a costat până acum 600 de milioane franci. Cu tóte acestea liniștea nici pe insulele Filipine și nici pe insula Cuba nu e restabilită. Ajungînd president al Statelor Unite Mac-Kinley, care e de principiul, că asupra Americii să dispună Americanii, nu este eschisă probabilitatea, că Spania pe lângă tóte sacrificiile aduse să pérdă Cuba.

Creta.

Chiar în ziua, când a espirat terminul pus de către puterile europene pentru revocarea armatei grecesci de pe insula Creta, a urmat răspunsul guvernului grecesc la nota colectivă a puterilor. Răspunsul e acesta: „Guvernul grecesc după ce a esaminat punctele cuprinse în nota marilor puteri, avînd în vedere marea lor momentositate, își înainteză părerea sa asupra măsurilor statorite, părere, care se baséză pe cunóscrea situației de pe Creta. Ca și puterile, Grecia doresce menținerea păcii și voesce a apéra Creta de ruina totală. Sistemul de autonomie primit de către puteri nu va realisa intențiunile puterilor. El va avé sórtea diverselor sisteme anterióre. Noua guvernare proiectată nu este acomodată de a conferi la restabilirea ordinii. Anarchia în continuu va prăda țara. Guvernul ar lua asupra-și o responsabilitate enormă, dacă nu ar ruga puterile

de a schimba guvernarea statorită și de a uni Creta cu Grecia, ca și pe timpul eliberării altor provincie, cari au format regatul grecesc sub presidența lui Capodistria. În vederea ultimelor maceluri și deprădări poporul țării noastre a simțit remușcări de conștiință din cauza, că în anul trecut a înduplecat pe Cretenii la depunerea armelor. Nefericirea, ce a urmat acum, nu ne mai permite a întreprinde aceea-și misiune. Alt cum vocea noastră nici nu ar fi ascultată, dacă puterile ar stărui de a aplica noua guvernare autonomă. Se impune întrebarea, în ce stare ar fi Creta până la introducerea acestei guvernări.

„În numele umanității și al pacificării insulei îndreptăm către puteri un apel cu privire la revocarea forțelor noastre militare, că de și escadra puterilor e în Creta și de și avem convicția, că flotele unite vor impede debarcarea trupelor otomane, nu s'ar péré necesară prezența tuturor năilor eline, totuși rămânerea armatei grecesci pe Creta apare recerută de interesele umanității și ale restabilirii ordinii. Datorința ne impune de a nu lăsa pe Cretenii la grația mohamedanismului fanatic și a armatei turcesci, care tot de una a luat parte la atacurile mulțimii asupra creștinilor. Dacă trupele noastre ar obținé de la puteri mandatul de a pacifica insula, dorințele și intențiile puterilor s'ar implini în curînd. Numai după restabilirea ordinii ar fi cu putință a cunósce dorința liber exprimată a Cretenilor și a hotări asupra destinului lor. Crudelitățile periodice, cari se repetesc pe Creta, înterită poporul elin, îi impedează activitatea socială și-i conturbă economia de stat. Chiar dacă am admite posibilitatea, că am puté uita, că noi sîntem coreligionarii Cretenilor, de aceea-și viță și de acela-și sânge cu ei, totuși trebuie să declarăm puterilor, că statul elin nu ar mai puté suporta atari sguindiri. Pentru aceea apelăm la sentimentele generóse ale puterilor rugându-le, ca să permită poporul cretan a se exprima, cum voesce, să fie guvernat.“

Așa dară guvernul grecesc nu voesce a se supune puterilor europene, dară nici nu cutéză a li-se opune directe, ci prin răspunsul evasiv concipiat în termini rugători cercă a-și justifica menținerea trupelor pe Creta și pe viitor. Mai cere Grecia de la puteri, să supună sórtea Cretei unui plebiscit, fiind sigură, că el va suna pentru anexarea insulei la Grecia.

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane.

La adunarea generală estraordinară a „Asociațiunii“, pe cum era de prevédut, sa prezentat abia la vre o sută de membri, dară despre aceștia se pôte zice, că au reprezentat vederile tuturor ținuturilor locuite de Români.

Ședința I. s'a ținut Mercuri la 4 óre d. am. Dl president I. M. Moldovan în cuvîntul de deschidere reflectând la cauza grea și momentósă, care a provocat convocarea acestei adunări generale, dá espresiune dorinței, ca membrii să-și pótă uni tóte forțele minții, pentru ca în consultări să nimerescă, ce e mai bun și mai salutar pentru Asociațiune. Cu acestea declară adunarea de deschisă.

Obiectele au fost: Esmiterea unei comisiuni de 15 membri pentru studierea raportului prezentat de comitet, aprobarea modificărilor făcute de comitetul central în §§-ii 2, 4, 6, 37 și 41 ai proiectului de statute, decidera asupra pretensiunii ministrului de a se schimba titlul vechi al Asociațiunii în „Asociațiunea literară și culturală a Românilor din Ungaria“.

La propunerea dlui Dr Aug. Bunea raportul publicat în „Transilvania“ și în alte foi se consideră de cetit.

Înainte de a se alege comisiunea pentru cenzurarea raportului dl Dr Aur. Murășan arată, că §. 3 al statutelor opresce discutarea chestiunilor politice, ăra §. 24 enunță, că scopul și caracterul Asociațiunii nu pot forma obiect de discuție sub nici un chip. Titlul înse le conține ambele. Deci nu se poate discuta asupra lui. Ministrul a voit, să vîre politica în Asociațiune, și a tras comitetul pe un teren de discuție politică, pe care nu-l era permis, să între. Deci propune alegerea unei comisiuni de 25 cu specială chemare de a cerceta, întru cât raportul comitetului este în consonanță cu §§-ii 3 și 24, și să prezente un proiect de conclud, prin care să se valideze citații §§-i față cu rescriptul ministerial.

După o discuție lungă ajungînd lucrul la vot, propunerea dlui Murășan intrusece numai 5 voturi, și ast fel s'a trecut la alegerea comisiunii de 15 propusă de comitet.

Comisiunea de 15 la recomandarea dlui P. Cosma a luat hotărîrea, ca adunarea generală protestînd în contra bănuelilor de nepatriotism, silită de forță să ștergă din titlul vechi cuvîntul „transilvană“ și nimic alt ceva.

Acastă hotărîre a prezentat-o comisiunea spre primire în a II-a ședință ținută Joi la 4 ore p. m.

După o desbatere vie adunarea generală a primit propunerea comisiei, care e următoarea:

Adunarea generală extraordinară să pronunțe prin conclud:

Deși prin ordinațiunea înaltului minister de interne nr. 929 pres. din 1895 s'au cerut modificarea tuturor acelor §§-i din statutele „Asociațiunii“, care nu mai corăspundeau stărilor actuale de drept public, între care înse nu se cuprindea și titlul „Asociațiunii“;

Deși prin incidentul prevederii cu claușula de prezentare a textului §§-ilor modificate în adunarea generală ținută în Blaș la 27 și 28 August 1895, între împrejurări normale nu s'ar mai puté dificulta din partea guvernului titlul „Asociațiunii“, care nu se modificase în acea adunare generală;

În fine: deși „Asociațiunea“ noastră, înființată în 1861, exista deja, când s'a inaugurat era constituțională, care a produs schimbările actuale în dreptul public, întocmai ca „Erdélyi Muzeumegylet“, „Siebenbürgischer Verein für Landeskunde“ etc. etc., în al căror titlu înaltul guvern tolerază și pentru viitor numirea de „transilvan“, („erdélyi“, „siebenbürgisch“):

Totuși considerînd, că înaltul guvern și după repețite reprezentațiuni motivate cu argumente nerăsturnabile ale comitetului central în rescriptul său nr. 1310/1897 pretinde necondiționat, va să zică în formă de ultimatum, eliminarea cuvîntului „transilvană“ din titlul „Asociațiunii“, sub cuvînt că acela ar fi incompatibil cu starea actuală de drept public și în contradicție cu legile țării, ba mai adauge: că eliminarea acelu cuvînt ar fi motivată chiar și cu necesitatea de a delătura de la „Asociațiunea“ noastră „acea neîncredere, a cărei basă îndreptățită este presupunerea, că ea se lăgă de un titlu incorect din punct de vedere al dreptului public, pentru a nutri și susține anumite aspirațiuni politice ilegale“.

Adunarea generală, protestînd întru îndreptățirii presupunerii amintite în rescriptul ministerial și constatînd, că în lungul șir de preste 35 de ani, de când funcționează

„Asociațiunea“ noastră, nici o dată n'a venit în conflict cu legea, și nici o dată nu s'a ocupat cu politică.

Declară, că neputîndu-se opune puterii, numai de silă se dimitte la modificarea titlului istoric al „Asociațiunii“, din care eliminînd cuvîntul „transilvană“ dificultat de înaltul guvern pe motive politice, stabilește pentru viitor titlul următor:

„Asociațiune pentru literatura română și cultura poporului român“.

Ședința s'a închiat sara după 10 ore.

Convocare.

Adunarea generală din acest an a „Reuniunii învățătorilor gr. cat. din comitatul Sibului“ se convocă pe 6 și 7 Aprilie a. c. st. n. în edificiul școlii gr. cat. din Sibiu.

La această adunare se invită cu tot respectul Onorații membri ai reuniunii, cum și toți acei P. T. domni cari se interesază de progresul învățătorilor și al școlilor românești.

Programul adunării:

Martți în 6 Aprilie:

1. La 10 ore a. m. participare în corpore la serviciul divin.

Ședința I.

2. La 11 ore a. m. deschiderea adunării prin președinte.

3. Raportul comitetului, al casariului și bibliotecariului, împreună cu proiectul pentru budget pe periodul următor și cele alalte propunerii.

4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi, pentru încassarea tacselor de la membri, pe cum și pentru cenzurarea rapoartelor și propunerilor din punctul 3.

5. Fie care învățătorii prezintă o „poveste“ culésă de la poporul din comuna, în care funcționează.

6. „Cum își pôte învățătorul îmbunătăți starea materială“ de Nicolae Doican.

Ședința II.

7. La 3 ore d. a. prelegeri practice din stupărit, de Romul Simu.

Mercuri în 7 Aprilie:

Ședința III.

8. La 8 ore a. m. „Ce să cetescă și cum să cetescă învățătorul“ de Ioan Stoia.

9. O oră de l. maternă, lecțiune practică, ce va fi la rînd în o școlă neîmpărțită cu un singur învățătoriu, de Demetriu Bleuca.

10. Discușiune asupra lucrărilor teoretice și lecțiunilor practice.

11. Raportul comisiunii cenzurătoare și pentru propunerii.

12. Statorirea locului, timpului și a programului pentru adunarea generală următoare.

13. Alte propunerii, ce eventual s'ar ivi.

14. Închiderea adunării prin presiidiu.

Sibiu în 1 Martie 1897.

Romul Simu
president.

Georgiu Săbău
secret. I.

Mulțămită publică.

Donând Spectatul Domn Mihail Cîrlea notariu public regesc din Abrud suma de 52 fl. v. a., ce a obținut-o ca onorariu pentru pertractarea rămășiței regretatului Dr. Simeon Caian, Reuniunii femeilor române greco-eat. și chorului biserecii greco-catolice din Roșia montană, subsemnații din însărcinarea comitetului ambelor corporațiuni venim a-i aduce și pe această cale cea mai respectuoasă și sinceră mulțămită.

Din ședința comună a comitetului ținută în Roșia montană 28 Februarie 1897.

Eufemia Caian
presidentă.

Ioan Maior
Directorul reuniunii
not. ad. hoc.

Noutăți.

Instritateea Sa Dr. D. Radu episcopul Lugoșului a călătorit Lună la Gherla spre a visita pe Escelența Sa episcopul Dr. Ioan Szabó. Din Gherla, pe cum sîntem informați, s'a dus la Budapesta.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Popa Andronic Ogoreanul a cumpărat pentru biserica noastră din Giuluș un prapor în preț de 8 fl., un candelabru în preț de 13 fl., un rînd de odăjdii negre cu toate cele de lipsă în preț de 30 fl. Er alți mai mulți poporeni pentru înființarea unui fond de bucate în folosul bisericii noastre din Giuluș au contribuit 100 ferdele de cucuruz sfărmit.

Concurs. Cu terminul de 20 a. c. se eserie concurs la parochiile: I. Buia din protopopiatul Sibului pe lângă emolumentele: Casă parochială cu 3 încăperi, celariu și cămară; porțiune canonică comasată: 19 jug.; de la 134 familii câte 1 metretă cucuruz de 20 litre și câte o zi de lucru; stola îndatinată. II. Moșu cu filia Poca-Cristur din protopopiatul Pogăceleii, cu emol.: Casă parochială de grădele cu 3 încăperi în stare bună, 2 stanle în stare bună, șură în stare de mijloc; grănar în stare bună; culină, fântână de pētră și coteț; porțiune canonică: 31 jug. 1110^o, din care 1/3 parte e a cantor-docentului; stola îndatinată. În filie: 2 jug. arător, de la 17 familii câte o metretă de cucuruz și câte o zi de lucru.

Stațiuni docentale. Cu terminul de 20 Martie se eserie concurs: La st. d. din Noul-săsece în protopopiatul Cichindelului cu salariul de 300 fl. din repartitie pe popor, grădină de pomi și legumi și lemne focale. — La st. d. din Petridul de mijloc cu emol.: 200 fl. ajutor de la stat și 100 din repartitie pe popor.

Ediție nouă a Evangeliarului. Din mai multe părți am fost întrebați, dacă va apăre în curînd o ediție a Evangeliarului tipărită cu litere latine. Acum sîntem în poziția de a răspunde, că ea va apăre încă în anul acesta.

Principele Dimitrie Ghica presedintele senatului român a repausat în 27 l. tr. în Bucuresci în al 81-lea an al etății. Încă de tinăr a luat parte la viața politică. La 1860 sub principele Cuza a ajuns ministru, și de atunci încôce a fost ministru în mai multe rînduri. Tot de una a avut mare trecere în țară și a fost ales president și membru de onore la o mulțime de societăți umanitare. În mormîntarea s'a întimplat Lună. Suveranii au fost reprezentați la înmormîntare prin principele și principesa României.

Angelo de Gubernatis, distinsul publicist italian și apărător al cauzei noastre naționale, petrece de câte va zile în România, unde pretutiindena este întimplinat cu cele mai însuflețite ovațiuni. Foile magiare, cari ore când glorificau pe Gubernatis creșdendu-l amicul Magiarilor, acum reprobă mergerea lui în România. El de și nici azi nu este inamic Ungurilor, dară e amic al adevărului, care după convicția dînsului e pe partea Românilor.

Otravă jidovescă. Din comuna Șieut, comitatul Bistrița-Năsăud i-se scrie „Tribunei“, că toți locuitorii din acel sat, cari rătăciau pe la birtul Jidanului și gustau din vinarsul acestuia, se bolnaviau rău. Unul dintre cei pățiți s'a dus la medicul din Bistrița, care vizitându-l și vizitînd și rachiul, din care a beut, a constatat, că acesta e otrăvit amestecat fiind cu materii veninoase. A ieșit o comisiune la fața locului și a golit în mijlocul uliții o bute a Jidanului plină de vinars. Erau cam 30 de vedre. Înroșișe locul, pe care s'a turnat vinarsul, de credeaș omenii, că e sânge. Jidanul a fost dat în judecată, și acum se apără cu aceea, că alt Jidan l-a pus, ce l-a pus în vinars.

† **Cselka Nándor**, episcop consacrat, vicar arhiepiscopesc și rector al Seminarului teologic central din Budapesta a repausat Lună în al 63-lea an al etății.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Continuare.)

3. Înse jertfa de pe cruce și jertfa eucharistică se și deosebesc în multe privințe. Biserica învață, că în jertfa de pe cruce și în cea de pe altarele noastre chipul aducerii, calitatea actului sacrificial se deosebesc, „ratio offerendi diversa”.¹⁾ Pe cruce jertfirea lui Christos a constat în darea sângeroasă a vieții lui celei dumnezeesci-omenesci spre moarte; pe altariu ea constă în darea nesângeroasă a omenirii lui spre moartea tainică, sacramentală sub cele două specii ale Eucharistiei. Pe cruce Christos s'a jertfit pe sine în înfățișarea sa naturală omenescă; pe altariu se jertfesc sub învălișul sacramentului. Pe cruce Christos s'a jertfit el însuși și fără de ajutorul vre unui preot subordonat; pe altariu el se jertfesc prin ministeriul unor preoți vizibili. Pe cruce natura omenescă a lui Christos a fost capabilă de patimă și muritoare, și de aceea jertfa de pe cruce a fost nemărginit de durerosă; pe altariu natura omenescă a lui Christos e glorioasă și nemuritoare, și de aceea jertfa eucharistică e fără de durere. Scopul jertfei de pe cruce a fost dobândirea prețului pentru răscumpărarea lumii; menirea jertfei eucharistice e, să se aplice omenilor singuraticii comorile de grație, cari le dobândise Christos pe cruce. Jertfa cea sângeroasă de pe cruce Christos a adus-o numai o dată, pentru ca să dobândească o comoră neseacă de satisfacții și merite spre răscumpărarea nemului omenesc celui căzut; jertfa cea nesângeroasă de pe altariu Christos o aduce a dese ori, pentru ca să ne aplice în chipul cel mai bogat rōdele jertfei celei sângeroase de pe cruce. Pe cruce s'a deschis izvorul cel neseacă al răscumpărării veșnice; de pe altariu izvorul acesta curge neîncetat în inimile omenilor. Christos nici în gloria cerescă nici în starea sa sacramentală mai mult nu poate merita și satisface; căci după rînduclă dumnezească acesta e cu puțință numai în viața această muritoare, adecă până ține călătoria pe pămînt. De aceea jertfa eucharistică primesce virtutea și eficacia sa, rodul său din jertfa de pe cruce, ea adecă ne aplică grațiile și binecuvîntările jertfei de pe cruce. Pe cruce și pe altariu e deci același rod sacrificial; deosebirea se cuprinde numai în aceea, că rodul acela pe cruce s'a meritat, era pe altariu se aplică.

Spre închiare mai relevăm încă o deosebire. Jertfa de pe cruce a fost în chip exclusiv jertfa lui Christos, pe când s. Eucharistie e tot de o dată și jertfa bisericii și a nume din punct de vedere înădit, întru cât biserica jertfesc și împreună se jertfesc la altariu. Christos a lăsat bisericii sale jertfa eucharistică de moștenire; jertfa această e bunul cel mai înalt, comora cea mai bună, bogăția cea mai strălucită, bucuria cea mai mare și sfințenia cea mai venerabilă a bisericii. La altariu biserica intră în comuniune sacrificială vie cu Christos; jertfa liturgică se aduce celui Preaînalt nu numai pentru biserică, ci și de ea și prin ea. Asta e cauza cea mai de căpetenie, pentru care s. Eucharistie este și se zice jertfa bisericii. Mai adaugă apoi încă și împrejurarea, că biserica luptătoare în s. liturgie se jertfesc pe sine însăși și se jertfesc împreună cu Christos. Christos s'a pus pe sine în mâinile bisericii, pentru ca ea să-l aducă Părintelui ceresc; era cu darul artificial cel nemărginit de scump și bineplăcut al trupului și sângelui lui Christos biserica mai împreună încă și jertfirea de sine. În alipire la jertfa lui Christos credincioșii să se jertfescă pe sine înșiși cu toate lucrările, suferințele și rugăciunile sale, cu trup și cu suflet. S. Augustin a declarat-o această în chip foarte frumos, când a scris: „Întregă împărăția răscumpărată însăși, adecă adunarea și comunitatea sfinților (creștinilor), se aduce lui Dumnezeu ca jertfă colectivă prin arhierul, carele în patima sa s'a adus și pe sine însuși pentru noi după chipul său de rob, pentru ca noi să ne facem trupul unui cap așa de sublim. — Asta o serbeză biserica în sacramentul altariului cel cunoscut credincioșilor, unde ea în ceea ce aduce, se aduce împreună.”²⁾ Acest adevăr își găsește expresiunea cea mai frumoasă în ceremoniile s. liturgii. Ea nu se însămnă numai prin amestecarea vinului cu puținică apă, ci deja și prin cele două elemente sacrificiale ale pâinii și vinului. Pe cum observă adecă ss. Părinți, pânea se gătesce din multe grăunțe de grâu, și vinul din multe bōne de struguri; de aceea atât pânea sacrificială cât și vinul sacrificial sînt un simbol al trupului tainic al lui Christos, care se compune din multe membre, și care

se jertfesc pe altariu împreună cu adevăratul și naturalul trup al lui Christos.

Cu Christos, în Christos și prin Christos biserica se aduce zilnic în s. liturgie celui Preaînalt pe sine însăși „jertfă vie, sfință, plăcută lui Dumnezeu” (Rom. 12, 1). Ea se aduce pe sine cu Christos; căci privirea la dumnezeescul Miel de jertfă, a cărui trup se frînge zilnic pe altariu, și a cărui sânge se varsă zilnic în chip tainic înaintea ochilor ei, o îmbărbătează și o însuflețesc, ca gata de jertfă și cu bucurie să golască împreună cu el paharul amarăciunii, al ostenelelor și suferințelor, al persecuțiilor și hulirilor. Ea se aduce pe sine în Christos; căci într'însul ca în capul său, adecă în împreunarea și contopirea cea mai intimă cu jertfa lui, biserica se îmbie lui Dumnezeu, că va face calea crucii cea colțuroasă și țepișe, plină de strîmțorări și bogată de dureri, până va ajunge în cerescul Ierusalim. Ea se aduce pe sine prin Christos; căci trupul cel adevărat din s. Eucharistie și trupul cel tainic al lui Christos, adecă biserica, formeză împreună un dar de jertfă, care se înalță la ceriul ca un miros cu bună mirismă prin Christos Domnul nostru, prin care singur putem să ne apropiăm la Dumnezeu și să-i plăcem lui Dumnezeu.

Din toate cele ce am zis până acuma despre raportul, ce există între jertfa eucharistică și între jertfa crucii, se vede și aceea, că jertfa eucharistică de loc nu scăresce prețul și dignitatea jertfei de pe cruce. „Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio in cruce peracto per missae sacrificium, aut illi per hoc derogari: anathema sit.”¹⁾ Dora jertfa eucharistică după firea și menirea sa e reprezentarea vie și aplicarea neîncetată a jertfei de pe cruce și prin urmare nu numai că nu-i deroga, ci dimpotrivă o aședă în lumina cea mai limpede și mai strălucită. Căci necesitatea și folosul jertfei mântuitoare celei sângeroase și bogăția ei cea neseacă de grații și binecuvîntări nimica nu o dovedesc în chip mai strălucit, ca tocmă neîncetata celebrare a jertfei eucharistice. La altariu milioane de omeni scot și se adapă din izvorul de grații al jertfei de pe cruce, fără ca apa lui cea de mântuire să sece ori să scadă vre o dată. Moartea sacrificială cea amară a lui Christos de pe cruce are să fie nespuse de adânc imprimată amintirii și inimii noastre, ca și cum ea s'ar fi întîmplat numai azi ori ieri. Cum ar pute să se ajungă acesta în chip mai ușor și mai sigur ca prin neîncetata celebrare a s. Eucharistiei, în care moartea sacrificială cea sângeroasă a lui Christos cu toate binecuvîntările ei ni-se pune înaintea ochilor în chip viu și mișcătoriu, ba în un anumit sens se înoesc prin versarea tainică a sângelui lui Christos? Unde se prețuesce mai mult și se cultivă mai cu rîvnă evlavia față cu patima și moartea cea amară a lui Isus, unde se întrupază mai mult în fapte, unde se deprinde mai cu ardore iubirea crucii și a celui Restignit ca în biserica catolică, unde moartea cea sângeroasă a lui Christos pe mii de altare zilnic se celebră în chip necrunțat, se vestesc în chip tainic și se aduce omenilor neîncetat a minte? Fiesce care altariu e o Golgotă tainică, pe vârful căreia sufletul credincios vede pe Christos răstignit pe cruce și se cutremură. Delătură înse jertfa comemorativă a s. Eucharistiei, și jertfa cea mare de împăcare, care mai înainte de asta cu mai bine de opt spre zece veșuri s'a sevârșit pe Golgota, încă va dispăre mai curînd ori mai târziu în depărtare mitică, și pe calea acesta și persōna și întregă opera Mântuitorului se va da mai mult ori mai puțin uitării.

Prețul și eficacia jertfei eucharistice.

„A făcut Dumnezeu pomul vieții în mijlocul raiului” (I Moisi 2, 9), adecă pomul acela, rōdele căruia aveam să împărtășescă omului tinerețe, putere și frumsetă, cari nici o dată să nu se învechescă. Acel pom al vieții din raiul pămîntesc a fost prefigurarea adevăratului pom al vieții, care e plantat în mijlocul raiului celui nou și ceresc, în mijlocul bisericii. Pe cum vedurăm mai la deal, pomul acesta în rîndul cel dintăiu e crucea lui Christos; dar el e apoi și s. Eucharistie, căci ea împărtășescă îmbelșugarea vieții ceresci și neperitoare tuturor celor ce o doresc. Rădăcinile și trunchiul acestui pom le-am considerat deja până aci, er acum avem să mai cunoșcem și rōdele lui cele bogate, frumoșe la vedere și bune la mîncare.

Pomul acesta al vieții, sădit de Dumnezeu în grădina bisericii, își înalță înfloritoriul său vîrf sus spre ceriul și-si întinde adăpostitorii săi rami preste pămînt, pentru ca să îmbie și să împărtășescă

¹⁾ Trident. sess. XXII. cap. 2.

²⁾ De civ. Dei I. X. c. 6.

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. can. 4.

ómenilor ródele sale. Acestea sînt felurite. Jertfa eucharistică e adecă jertfă de adorare, de mulțămînt, de espiare sau împăcare și de cerere. Dar mai înainte de ce am considera caracterul acesta împătrat al jertfei noastre, vom să răspundem la câte va întrebări, cari se referesc la prețul ei și la modul, în care lucră ea.

În general vorbind prețul și eficacia jertfei se întemeiază mai ales pe firea și calitatea ei. Cu cât darul de jertfă e adecă mai ales și mai prețios, cu cât dignitatea și sfințenia preotului jertfătoriu e mai înaltă, adecă cu cât intențiunea lui sacrificială și acțiunea lui sacrificială e mai perfectă, cu atîta va fi mai prețioasă și jertfa în sine considerată și cu atîta va fi ea și mai lucrătoare spre a-și împlini menirea. În punctul acesta hotărește întâiu și mai întâiu și mai virtos persóna jertfătoare, pe cum și chipul jertfirii. Și fiind că în jertfa s. Eucharistii cei ce o aduc, sînt mai mulți, și fiind că ei o aduc în diferite chipuri, de aceea vom considera prețul și eficacia ei din punctul acesta de vedere.

1. Jertfa eucharistică are să se considere în rîndul cel dintăi, întru cât într'insa Isus Christos se jertfesce însu-și pe sine, adecă întru cât el nu e numai darul de jertfă, ci și jertfătoriu cel mai de frunte. Dacă jertfa eucharistică se consideră din partea acesta a ei, ea întru nimica nu stă în apoiă jertfei de pe cruce în privința prețului intern al ei: amîndoué sînt într'o formă de nemărginite, într'o formă de neestimabile și așa dară într'o formă de prețioase. Prețul cel nemărginit al jertfei eucharistice adevărat că se întemeiază și pe nemărginirea darului celui ce se aduce, dar el totuși se întemeiază mai ales pe dignitatea nemărginită a Dumnezeu-Omului, care jertfesce. Darul, care se jertfesce de-asupra altariului e adecă

darul cel mai bogat și mai strălucit, cel mai bun și mai scump, care se pôte cugeta. Dóră darul acesta e Christos însu-și, trupul lui și sîngele lui, omenirea lui cea sfîntă, carea și numai în sine considerată, adecă avîndu-se în vedere precelițele și perfecțiunile ei cele naturale și supranaturale, e neasemnat mai nobilă și mai prețioasă de cât tóte cele alalte zidiri. Dar atîta nu e de ajuns: obiectul acesta al jertfei eucharistice mai dobîndesce *dignitate și sublimitate chiar nemărginită* în unirea aceea personală a omenirii lui Christos cu vecinicul Cuvînt, căci ea unită fiind cu vecinicul Cuvînt se aduce de jertfă. Acestea tóte sînt adevărate. Dară cu tóte că scumpul sînge al lui Christos, care în păhar se varsă în chip tainic, are preț nemărginit, vecinic și neperitoriu, acesta singură totuși nu ar fi de ajuns, ca să împărtășescă jertfei eucharistice preț nemărginit. Spre acesta se recere adecă înainte de tóte, ca jertfătoriu să aibă *mărime și înălțime nemărginită*, pe cum se adevăresce acesta în Dumnezeu-Omul și singur numai în el. Preacurata Fecióră încă a jertfit pe Fiul său în templu și pe lemnul crucii; dar orî cât de sfîntă și perfectă i-a fost intențiunea, orî cât de plăcută lui Dumnezeu i-a fost jertfirea, ea totuși nu a avut preț nemărginit și nu a produs merit nemărginit. Dignitatea și sublimitatea dumnezească dimpotrivă ar împărtăși preț nemărginit chiar și aducerii unui dar de preț mai puțin. Dar fiind că în s. liturgie Isus Christos, Fiul cel vecinic al lui Dumnezeu, carele e „strălucirea măririi” Tatălui (Evr. 1, 3), se aduce pe sine, aduce trupul și sîngele său propriu de jertfă, de aceea jertfa eucharistică e nemărginit de prețioasă în tótă privința.

(Va urma.)

Ben Hur

saú

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Ben Hur se mîngăia cu încredințarea, că încă n'a perit nimeni în dumbrava Dafnei, și porni deci și el, — în care parte, asta nu o scia nici el.

O statuă aședată în grădină pe un pedestal frumos îl atrase acum mai întâiu. Se dovedi, că ea e statua unui centaur. O inscripție spune cercetătorului necunoscătoriu al lucrului, că statua reprezintă pe Chiron prietinel lui Apollo și al Diane, pe cari el l-a instruat în tainele vînătoriei, terapiei, muzicii și profeției. Inscriptia recerca mai de parte pe străin, să privescă într'o anumită oră a unei nopți senine într'o parte anumită a ceriului, și va vedé pe cel mort viu între stelele, între cari Joe a aședat geniul cel bun.

Cel mai înțelept dintre centauri cu tóte acestea a continuat a fi de ajutoriu omenimii. În o mână ținea un volum, în care erau gravați pe grecesce următorii paragrafi ai unei publicații:

„Călătoriule!

„Ești străin?

„1. Ascultă la cîntarea rîulețelor și nu te teme de plóea cascadelor: atunci Naiadele se vor deda a te iubi.

„2. Vînturile încărcate ale Dafnei sînt Zefirul și Austrul; servitorii afabili în viața omenescă; ei te vor înveseli cu plăceri. Când bate Eurul, atunci Diana petrece pe airia la vînat; când suflă Boreas, atunci te ascunde, căci atunci Apollo e mînios.

„3. Umbrele dumbrăvii sînt ale tale ziuă; în timp de nópte ele sînt ale lui Pan și ale Driadelor. Nu le turbura.

„4. Mînăncă cu cumpătare de pe lotul de lângă rîulețuri, dacă nu vei, să-ți perdi memoria, ceea ce e tot una cu a se face un prunc al Dafnei.

„5. Încunjură painginul, când țese, — e Arachne lucrând pe sama Minervei.

„6. De vei, să veđi lacrimile Dafnei, atunci rupe un boboc de pe un ram de dafin — și mori.

„Păzesce-te! Și petreci și fi fericit.”

Ben Hur lăsă altora, să tâlcuască alusiunile acestea tainice, cari îl împrejurau din tóte părțile, și se întorse în altă parte, pe când duceau pe acolo taurul cel alb. Băetel ședea în coșarcă urmat de o procesie; în urma lor mergea érá femeia cu capra, și în urma ei flautiști și tobași și o altă procesie de aducători de jertfe.

„În cătrău merg aceștia?” întrebă un om din apropierea lui Ben Hur.

Altul răspunde: „Taurul la părintele Joe; capra —”

„N'a păzit óre Apollo odinióră turmele lui Admet?”

„Așa e, capra la Apollo!”

Sîntem siliți a cere voe de la cetitoriu, ca să adaugem o esplicare. O anumită ușurință în acomodarea la lucrurile religiei ne căștigam prin petrecerea în societatea de ómeni de altă credință; pe încetul ajungem la adevărul acela, că fiesce cărei credințe îi împărtășesc sfințire ómeni de cei buni, cari aú drept la stima noastră, pe cari inse nu-i putem stima fără de a ține cont de credința lor. La acest punct ajunse Ben Hur. Nici anii petrecuți în Roma și nici cei petrecuți pe galeră nu aú avut nici o înfrînță asupra convicției lui celei religioase; el era și acum Iudeu ca și mai înainte. Dar din punctul lui de vedere lui nu i-se părea a fi lucru fărădelege, dacă își afla bucurie și în ceea ce era frumos în dumbrava Dafnei. Observarea acesta nu se împotrivesce aserțiunii de mai înainte, că dacă îndoelele lui vre o dată ar fi ajuns până la atîta, el după tótă probabilitatea acum le-ar fi înădușit. El era turburat, nu pe cum omul iritacios se turbură de orî ce lucru de nimica, nici nu era supărarea lui ca supărarea nebunului, scósă din fântana nimicului, pentru ca să dispară în urma unei certări orî în a unui blăstém; ci pe el îl cuprinsese veninul, care e propriu firilor ferbinți, când le trezesce

în chip negingaș nimicirea fără de veste a vre unei sperări, — a vre unui vis, dacă așa îți convine mai bine, — în care lor li-se păruse, că posed în chipul cel mai sigur fericirea cea mai alésă. În atari casuri nici o îmbunare nu va stîmpără patima, — ea e o gâlcevire cu o sórte, ce nu se pôte schimba.

Vom, să urmăim filosofiei încă și mai de parte și să zicem, că luptele de felul acesta ar rămâne într'atîta, dacă omul ar puté óre cum să prindă fatul, pentru ca să-l nimicéscă cu o privire orî lovitură, orî dacă acesta ar fi o persónă grăitoare, cu care ar fi cu putință a insecua ocértă; atunci nefericitul muritoriu nu ar sfârși-o tot de una cu aceea, că se pedepsece pe sine însu-și.

În dispoziție ordinară Ben Hur nu s'ar fi dus singur la dumbravă, orî dacă totuși ar fi făcut-o acesta, atunci și-ar fi adus a minte de aceea, că el e cunoscut al familiei consulului, și nu ar fi întreprins o atare preumblare fără trebă și solitară, în care el nu cunoscea pe nimeni, și nimeni nu-l cunoscea pe el; el mai întâiu ar fi întipărit memoriei sale tóte localitățile mai de interes și le-ar fi cercetat însoțit de un călăuz, pe cum se isprăvesc și alte afaceri. Și de cum va ar fi nutrit dorința de a petrece în locul acesta drăgălaș zile întregi în dulce far niente, el ar fi avut îndemână o scrisóre cătră stăpănul tuturor lucrurilor acestora, orî cine ar fi fost acela. Așa s'ar fi preumblat pe aci de dragul distrației ca și mulțimea chiuitore, căreia i-s'a însoțit. Dar acum nu nutria nici o evlavie față cu zeitățile dumbrăvii, și nici curiositate; el era cuprins de desamăgire amară și pribegia pe aci nu așteptându-și sórtea, ci cercându-o și provocându-o în desperarea sa.

Fiesce cine cunosce dispoziția asta sufletescă, de și nu fiesce cine are consciința clară a ei. Fiesce cine va sci, că ea e o stare, în care a sevârșit cu suflet la părere senin fapte eroice. Și fiesce cine va zice: Ferice de Ben Hur, de cum va nebunia, ce l-a cuprins acum, e numai un păcală prietinos cu fluer și cu căciulă de nebun, érá nu vre o durere înzestrată cu sabie ascuțită și nemilósă.

VI.

Aducere a minți.

Ben Hur intră cu procesia în pădure. Întru început fu cu mult mai apatic, de cât să mai întrebe, în cătrău duce calea; dar totuși era stăpănit de impresia, că se află pe cale cătră templele, cari ca sanctuare ale dumbrăvii îndreptău în rîndul cel dintăi atenția asupra sa.

Pe cum cîntărețul în vis se jôcă cu melodii spălătăcite, așa începu el acum a-și repeți cuvintele: „Mai bine e a fi un verme și a se nutri cu fragile Dafnei, de cât a fi ôspele unui împărat.“ Din dăsa lor repețire se născură întrebări, cari urgitau răspuns. E ôre în dumbravă viața așa de dulce? În ce constă farmecul ei? Dôră în influința vre unei cestuini filosofice întortocate? Ori dôră era el ôre ce real, ce se putea vedé ori se putea simți pe lângă o dispoziție de tôte zilele? În fie care an părăsiau lumea mi de ômeni și se dedicau aci cultului. Ôre găsiau ei farmecul acela? Și dacă da, era el ôre așa de tare, cât să dăruască uitare, destul de adănc, cât să izoleze sufletul de grijile vieții cele nesfârșit de felurite, dulci și amare, atăt de sperările cele ce plutesc în viitoriul apropiat, cât și de grijile cele ce isvorese din trecut? Dacă dumbrava dăruia acelora ast fel de bunătăți, atunci ea de ce să nu le aibă și pe sama lui? El era Iudeu, să fie ôre cu putință, ca de la plăcerile vieții să fie eschiși numai fiul lui Avraam? Se hotărî deci, să-și concentreze tôte puterile spre descoperirea acestei taue și în lucrul acesta să nu bage în samă nici procesiile nici observările, ce i-le-ar face alții.

În cercetările lui ceriul de loc nu-i venia într'ajutoriu; el ca și de-asupra cetății era și aci de colóre azură închisă și plin de rîndunele ciripitoare.

Înaintând el mai de parte a fară de pădurice în drépta, vîntul îi sufla în față o adiare de aer plină de miroșuri plăcute, cari ieșiau din rose și din arome, ce se ardeau. Se opri cu alții și căută în direcția, din care venia vîntul.

„Este colo din colo o grădină?“ întrebă el de la un om de lângă sine.

„Mai curênd cred, că e vre-o ceremonie preoțescă, ôre ce pe sama Dianeî ori pe a lui Pan ori pe a vre unei zeități a pădurii.“

Răspunsul acesta îl primi în limba lui maternă. Ben Hur privi cu surprindere la cel ce-i răspusesse.

„Ești Evreu?“ îl întrebă.

„M'am născut în Ierusalim de o svîrlită de la piață,“ răspuse străinul cu un zimbet deobligătoriu.

Ben Hur voia, să grăescă din nou, dar mulțimea îl împingea înainte, și el se vedu mutat de ceea parte la marginea păduricii și despărțit de străinul acela. Hăinele obicnuite și un toeag, o măhramă murgă pe cap, legată cu o sfôră galbenă, și o față cu trăsături jidovesci pronunțate, cari justificău îmbrăcămîntea aceea, acestea erau tot, ce i-a remas lui Ben Hur în memorie despre omul acela.

Acestea s'au întîmplat într'un loc, unde se ramifica în pădure o cărare, ce oferia prilej bun spre a scăpa din procesia cea sgomotôsă. Ben Hur se folosi de ea. Mai întăi ajunse el într'un desiș, care din drum se părea a fi lăsat în starea sa naturală, des, nepătruns, un loc potrivit pe sama pasărilor

sălbatică, ca într'însul să-și facă cuiburile. Dar deja la căți va pași vedu el și aci urmele mâni măiestrului. Tufele erau înflorite ori făcuseră deja rôde; pe dedesubtul ramilor încovoiați pămîntul era împodobit cu florile cele mai frumoșe; de-asupra lor Iasminul își întindea frumoșii săi ramî. Aerul aci ziua nôptea era puținel mișcat și plin de miros de scumpie și trandafir, erin și tulipan, oleandru și fragă, tot cunoscuți vechi din grădinile văilor din jurul cetății lui David. Și pentru ca să nu lipsescă nimica din fericirea nimfelor și naiadelor, prin umbra tufișului cea luminată de flori de colóre deschisă se străcura cu murmurul său plăcut un rîuleț.

Cum înainta, îl întimpina din desișul de-a drépta și de-a stînga glasul cucului și gemetul turturelei; mierle îl așteptău și nu-l lăsa, să se apropie de ele. O privighitôre rămase neînfricată la locul său, de și el trecu pe lângă ea numai în depărtare de un braț, și o prepețită alerga pe din aintea picioarelor lui flierând puilor, pe cari îi călăuzia. Când se opri Ben Hur, că să nu o spărie, de pe un strat de muscată de colóre mierei și împodobită cu globuri de flori de colóre aurului se tîrî o figură. Ben Hur în surprinderea sa făcu un paș înderept. Să aibă dôră parte de a vedé aci în dumbravă un satir? Ființa aceea privi la el și-i arătă între dinți un cuțit de grădinariu. Ben Hur surise asupra surprinderii sale, și étă! farmecul se împrăștiase.

Pace fără temere, — pace pretutindenea, — asta stăpănia aci!

(Va urma)

Bibliografie.

De la societatea „Petru Maior“.

Anunț literar.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimii universitare române din Budapesta, votând în anul trecut școlar un nou regulament intern, a introdus în acesta între alte hotărîri și edarea unui *Almanach* din 5 în 5 ani, în care să se tipărescă cele mai de valoare lucrări cetite și desbătute în ședințele societății din acest interval.

În ședința sa din 27 Faur n. a. c. societatea. la propunerea comisiunii literare și a comitetului administrativ, a votat în unanimitate și cu însuflețire esecutarea dispozițiunii regulamentare pentru anul acesta și a însărcinat comisiunea literară cu redactarea *Almanachului*.

Comisiunea literară își ține de datoriță a aduce această hotărîre a societății încă de pe acum spre scirea și aprețierea obștii române.

Acest *Almanach* va cuprinde în sine o culegere de operate cetite în ședințele societății de la înființarea ei până astăzi, pe cum și acele lucrări, cari P. O. membri onorari și fondatori ai societății noastre vor binevoi a ni-le trimite, — drept răspuns la invitațiile, ce le vom distribui în zilele aceste.

Idea tipării unui *Almanach* din partea societății noastre nu este nouă. Deja acum 10 ani, când societatea contemplantă o serbare din incidentul întrării în anul al 25-lea al existenței sale, fusese sulevată această idee, ba incurseră chiar și mai multe lucrări de la literați eminenți, de la mai mulți membri ai Academiei române și de la alții. Dar idea n'a putut fi înrăpată din cauze financiare, din lipsa totală de sprigin material din afară.

Aceste cauze ne inspiră și acum îngrijorare. De 10 ani în côce inuse opinia publică s'a schimbat, cărturarii nostri au dovedit tot mai mare interes și bunăvoință față de singurul paladiu al tinerimii universitare române din Ungaria, și această împrejurare

ne face a porni cu zel și curaj lucrarea noastră și a fi cu încredere și nădăjduire în spriginul Românilor de bine.

Prin *Almanachul* nostru vom înaintea de tôte a ne achita de o datoriță, ce ne-o impune sentimentul de grațitudine față de cei ce ne spriginesc de ani de zile și cari cu drept cuvînt așteptă *fapte* de la tinerime.

Prin *Almanach* dorim a ridica nimbul societății noastre; vom a adauge o petricică la căsuța literaturii noastre.

Atîrnă de la bunăvoința obștii române, cum vom isbuti cu tôte aceste și cum vom fi încurajați pentru alte prestațiuni în viitor.

De o cam dată aceste. Vom ține publicul român în curent cu decurgerea lucrării noastre, ér la timpul său vom lansa listele de abonament, când va fi timpul, ca fie care Român să-și manifeste iubirea sa cătră societatea „Petru Maior“.

Budapesta, din ședința comisiunii literare, ținută în 2 Martie n. 1897.

Ilarie Chendi
președinte.

Roman Rudnean
referent.

„Enciclopedia Română.“ A apărut fasc. III. al acestei mari publicațiuni a Asociațiunii Transilvane și cuprinde articolele *Anorchia-Asanesii*. Fascicolul e redigeat și tipărit cu aceeași îngrijire ca cele premergătoare și împodobit cu numeroșe ilustrațiuni excelente (Biserica Antim din București, Aquariu, Taurul Farnesean, Apollon, Aphrodite, Artemis Seminarul român din Arad, Bis. Curtea de Argeș 2 tablouri, Ariadne). Dintre articolele mai însemnate amintim: Antim Ivireanul, Apa, Apafi, Arabia, Arad, (comit., orașul și diecesa), Arămăni de Dr. Gust. Weigand, Arderea morților, Arion, Aron, Asachi, Asanesii etc. Abonamentele se fac la librăria *W. Kraft* în Sibiu, ér pentru România la *C. Müller*, București. Pretul fl. 1. — pentru fascicol, fl. 10. — pentru tom (pentru România 2 lei 50 b., resp. 25 lei). (Abonamente cu preț redus nu se mai primesc.) Fascicolele se trimit fără escepțiune numai la acei abonați, cari au achitat prețul lor anticipativ.

„Convorbiri literare“ Nr. 2 a apărut cu următorul sumariu: *Mihail Dragomirescu*, Direcții literare. — *T. Maiorescu*, De la detronarea lui Cuza. — *D. Dan*, Érași topografie. — *Leconte de Lisle*, Cain. — *D. G. Nădejde*, Năpasta de I. L. Carageale. — *W. Shakespeare*, Femea îndărătnică (comedie în 5 acte, de Haralamb G. Lecca). — *C. Litzica*, Al treilea anuar al dlui Weigand. — *N. Volenti*, Cântec (poesie). — *Th. D. Speranță*, Politică (anecdota). — *N. Volenti*, Trecuse timpul (poesie). — *Toma Dragu*, Poesii populare. — Revista publicațiilor. — Cărți primite la redacție.

Au apărut

Azentie Severu: Răspuns la „cartea neagră“ scrisă de Dr. Ștefan Kemény jun. avînd ca adaus: „Incendiarea și devastarea Aiudului în 1849“, o broșură format mic 364 pag. și costă 65 cr., care tînde, să lumineze unele puncte negre din istoria aceluî timp de ferebere generală. Broșura merită, să fie cetită de toți cărturarii români.

A apărut din „Biblioteca pentru toți“: Nr. 111 Th. M. Stoescu: *Poesii*.

Nr. 112 - 113. Morand: *Introducere la studiul științelor fizice*, are o mulțime de figuri, cari ușurează priceperea celor tractate.

Nr. 114 Seneca: *Linșteu sufletesc*, cuprinde prețioșe învățături despre chipul, cum între multele ademeniri ale lumii să-ți poți păzi sufletul de turburări. Pagubă, că limba traducerii are scăderi, cari împedecă pe alocuria înțelegerea.

Nr. 115. Dum. Teleor: *Alte schițe umoristice*, are 15 schițe cu mult spirit scrise și cu mult mai reușite de cât cele dintăi.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.